

Trivsamt hundliv i skolan

Sidan 3

Efterlängtat mat

Sidan 11

VÅRT LAXÅ

En tidning för dig som bor i Laxå kommun
2/2022

LEDARE

Vi ska vara stolta över vår kommun

Valet är över och en ny kommunstyrelse har kommit på plats. Jag som är nyvald ordförande för kommunstyrelsen vill börja med att rikta ett stort tack till Laxå kommuns invånare för det förtroende som jag och Centerpartiet fått – att leda kommunen framåt under de kommande fyra åren.

I Centerpartiet ser vi det politiska arbetet som ett lagarbete. Tillsammans med Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har vi bildat en ny majoritet och ett lag som blandar lång politisk erfarenhet med nya idéer och perspektiv. Vi kommer jobba för en hållbar utveckling av kommunen där medborgarnas och medarbetarnas välmående är i centrum och där klimat- och miljöarbetet får hög prioritet. Vi kommer också jobba för en ökad samverkan, både i våra kommunala verksamheter och mellan invånare, företag och föreningar. Om vi alla hjälps åt kommer vår kommun att bli en ännu bättre plats att bo och verka på.

Den nya majoritetens mål är att varje medborgare, medarbetare, föreningsmedlem och företagare ska känna sig stolta över att vara en del av Laxå kommun, oavsett var i kommunen man bor eller verkar. Jag hoppas att du vill följa med oss på den resan.

Håkan Larsson (C)
kommunstyrelsens
ordförande

Ny modell ska stötta föräldrar i skolarbetet

I förra numret av Vårt Laxå skrev jag om hur viktigt det är att vi alla, inte bara skolan, tar ett ansvar när det gäller stötta våra barn i skolarbetet. Jag berättade också om att jag fått i uppdrag från kommunstyrelsen att leda ett projekt där vi ska se skolutveckling som en samhällsutmaning, alltså något som berör oss alla.

I det här numret av Vårt Laxå har vi en artikel om hur vi har kommit i gång med projektet. Vi har börjat i en liten skala och med en klass i årskurs ett. Vi tror att föräldrarna har en jättevägvisande roll för elevernas skolresultat och, inte minst, när det gäller att påverka barnen i deras syn på skola och utbildning. Därför har vi tillsammans med en föräldragrupp börjat jobba fram en modell som ska stötta föräldrarna i det arbetet. Tanken är att vi ska skala upp arbetet suc-

Harry Lundin.

Vårt folkhälso- team menar att en av de viktigaste faktorerna för ett långt och hälsosamt liv är att man har en utbildning.

cessivt och på sikt få med så många föräldrar som möjligt. Ett litet extra tack till den föräldragrupp som ställer upp som piloter i detta arbete.

Vi lever i en orolig omvärld som sätter en press på kommunverksamheterna. Inflationen ökar kommunens pensionskostnader med flera miljoner kronor. Höjda priser på livsmedel medför ökade kostnader för vår måltidsverksamhet. Högre energipriser ökar kostnaderna för till exempel vår hemtjänst som kör tusentals mil varje månad. Bara för att ta några exempel.

I ett brett förankrat arbete

har vi tagit fram ett förslag till budget som förhoppningsvis tas av kommunfullmäktige i mitten av december. Trots kärva tider innebär förslaget att vi även de närmaste åren kan leverera välfärd av hög kvalitet.

Man pratar mycket om hållbarhet i olika sammanhang. För oss i Laxå kommun är själva syftet med hållbar utveckling livskvalitet. Hur vi mår, både fysiskt och psykiskt, är naturligtvis viktigt för vår livskvalitet. Vi har ett väl fungerande och strukturerat folkhälsoarbete i Laxå kommun. Med stöd av vårt folkhälso- team i Sydnärke försöker vi göra de insatser som ger mest nytta och som har ett stöd i forskningen.

Vårt folkhälso- team menar att en av de viktigaste faktorerna för ett långt och hälsosamt liv är att man har en utbildning. Sammantaget finns det all anledning att vi kraftsamlar för att ge våra barn och ungdomar en så bra start i livet som det bara är möjligt, och att vi alla ser och förstår att vi alla har en viktig roll i detta.

VÅRT LAXÅ

Tidning utgiven av Laxå kommun

Ansvarig utgivare: Harry Lundin.

Redaktionskommitté: Harry Lundin, Hans Traav, Maria Lavesson Hjortzberg, Sofie Nordenhaag Law, Vera-Tomas Dahlberg, Hanna Engwall, Sanna Söderström, Per Molin, Mattias Looström och Anna Wiktorsson.

Produktion: Axelsson & Jansson Media AB, text och foto, EC Media AB, layout och redigering.

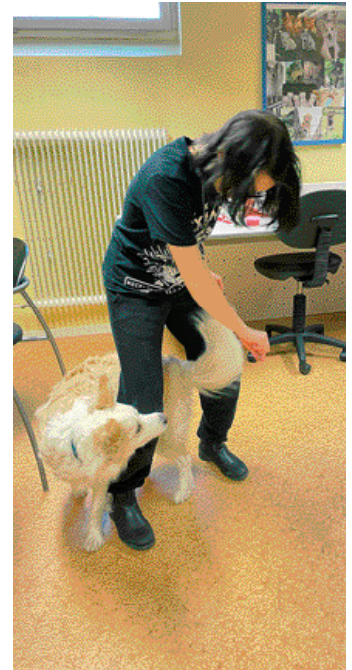
Tryck: Princo Welins, Örebro.

Kontakt: Laxå kommun, Postgatan 2-4, 695 80 Laxå, tel: 0584-47 31 00, hemsida: www.laxa.se
Nästa nummer utkommer i juni 2023.

Alisa Nyström och Lucas Holer går i årskurs 9 och träffar bordercollien Sippa regelbundet.

Att på kommando sno i en åtta mellan Alisa Nyströms ben är ingen match för Sippa.

Sippa klarar skolan galant

Bordercollien Sippa gillar att gå i skolan. Hon har lektioner på Centralskolan två dagar i veckan.

Tre av Sippas klasskamrater heter Alisa Nyström, Lucas Holer och Liam Franzén. Alisa och Lucas går i åk 9 och Liam i åk 4. För Sippa spelar årskursen ingen roll. Hon arbetar tillsammans med de elever som hon träffar oavsett ålder.

Sippa är bra på apport av litet tygknytt med papperslappar i, inkallning, ligga still, hopp genom ring, sitta fint, rulla runt och sno i en åtta mellan två ben.

Hunden ser ut att tycka att det är jätteroligt och Alisa, Lucas och Liam utvecklar inte bara sin förmåga att hantera den fyrfota vännen, utan även i läsning, matematik eller i något annat ämne där det behövs lite extra pluggande, övningar

som specialpedagogen och Sippas matte Eva Olofsson smyger in i elevernas umgänge med hunden.

– Jag blev intresserad av att använda hund i kontakten med barn och ungdomar för några år sedan. Jag utbildade mig i Svenska Terapihundskolan tillsammans med Sippa. Utbildningen tog ett år.

Svenska Terapihundskolan utbildar sociala tjänstehundar och djuren kan arbeta inom vård, omsorg, socialt arbete eller skolan.

En skolhund har en lugnande inverkan och kan hjälpa barn med koncentrationssvårigheter. Den kan också användas motiverande när eleven ska öva skolämnen man har svårt för.

Att läsa högt för en hund kan till exempel vara mindre stressande än att läsa högt för klassen. I samarbete med hunden

Cirkuskonsten hopp genom ring är ingen match för skolhunden Sippa. Här ser Liam Franzén i årskurs 4 till att Sippa kommer springande på hans inkallning och klarar att hoppa igenom.

kan eleven också uppmuntras till olika övningar i och med att elevens fokus flyttas till hunden och inlärningsmomenten avdramatiseras.

En läsuppgift för Liam går till så att Sippa hämtar knyten med lappar i på Liams kommando. Efter att Sippa appor-

” Att läsa högt för en hund kan till exempel vara mindre stressande än att läsa högt för klassen.

terat knyttet läser Liam vad han ska få Sippa att göra. På så vis blir läsövningen rolig och inspirerande för både människa och hund.

Det är elevvårdsteamet som avgör vilka elever som ska gå i Sippas klass.

Eftersom hundar inte får vara i undervisningslokalerna arbetar Sippa och Eva i ett rum i skolans källare med separat ingång.

Flera hundra invånare har nu sagt sitt

Laxå tätort har sina kvaliteter. Närheten till naturen uppskattas av många liksom lugnet och föreningslivet. På önskelistan står fler aktiviteter för unga. Arkivbilder

Laxåborna har sagt sitt om hur Laxå tätort kan utvecklas och bli mer attraktiv. Drygt hundra svar inkom på enkäten som invånarna fick möjlighet att svara på hösten 2021.

Tillsammans med en enkät i skolan och 200 djupintervjuer som genomfördes i projektet Livskvalitet i landet Laxå finns nu en bild av vad som värdesätts i samhället och hur det kan utvecklas.

Laxå tätorts utvecklingspotential kan sammanfattas i sju punkter, tågpendling, närheten till naturen, trivsel och service, attraktiva bostäder, företagande och arbete, skola och aktiviteter.

Laxåborna vill:

- Att fler tåg stannar så att arbetspendling underlättas, vilket förbättrar möjligheterna till rekrytering av vitala yrkesgrupper som lärare, ingenjörer och sjuksköterskor.
- Att motionsspår, promenadstigar, vandringsleder och cykelleder vårdas och utvecklas. Vårda den tätortsnära skogen.
- Att det satsas på Centrumtorget och Bodarneparken med fler affärer, ett café, olika evenemang och aktiviteter, kultur, blommor och planteringar.
- Ha fler marknära bostäder och att lediga villatomter marknadsförs. Fortsatt reno-

ivering av kommunens lägenhetsbestånd.

- Att kommunen ska verka för ett gott företagsklimat och uppmuntrar fler att starta företag. Går det bra för företagen går det bra för Laxå.
- Att det satsas på skola och utbildning så att barnen känner sig trygga, är glada och får goda kunskaper.
- Ha fler aktiviteter för barn och unga. Förstärk utbildningskulturen så att fler tar studenten och fler satsar på eftergymnasiala studier.

FAKTA

Invånare i tätorten: 3 203 personer (SCB 2020)

Medelålder i kommunen 47 år (SCB 2021)

Medelinkomst i kommunen: 23 691 kr/mån (SCB 2020)

Medianpris villa i tätorten senaste 12 månaderna 975 000 kr (Hemnet augusti 2022)

Här är enkelt att leva

Det är utvecklingschef Hans Traav som lett arbetet med utvecklingsplanen för Laxå. Tätorten Laxå är nu sist i raden efter Hasselfors, Finnerödja, Röfors och Tived.

– Det har varit en lång process, säger Hans Traav, som noterar att Laxå tätort i sina enkätsvar skiljer sig något jämfört med övriga orter.

Gemensamt är att kommuninvånarna uppskattar närheten till naturen, skogen och att det är enkelt att ta sig ut i motionsspår och vandrings-

slingor. Att leva här är enkelt. Det är nära till allt.

– Det som sticker ut vad gäller Laxå tätort är att man lyfter behovet av fler aktiviteter för barn och unga.

Utvecklingsplanen har tagits fram med hjälp av en grupp invånare tillsammans med kommunala tjänstemän. Ett utkast har varit utställt i kommunens bibliotek under en månad. I december ska politikerna fatta beslut om planen.

– När den klubbats kan olika föreningar söka bidrag ur ortspengen som för 2023 föreslås bli 450 000 kronor att fördelas mellan kommunens orter.

Vikten av ett starkt näringsliv

Näringslivet i Laxå domieras av avancerad tillverkningsindustri där en stor del av det som tillverkas går på export.

Esab tillverkar större svetsutrustningar som bland annat används för tillverkning av snabbtåg i Kina och bränsletankar till Nasa:s rymdraketer.

Laxå Special Vehicles utvecklar och tillverkar specialfordon med Scania's lastbilchassin som bas.

Stellana tillverkar hjul till truckar som ska klara tuffa miljöer och stora vikter.

Talent Plastics tillverkar plastdetaljer, varav många levereras till bilindustrin.

Ffab Legopack tillverkar och fyller kemtekniska produkter.

Dessutom finns flera mellanstora företag inom avancerad tillverkning och sammantaget är den avancerande tillverkningsindustrin stark i Laxå.

Orosmoln: Kompetensförsörjningen.

Laxå kommun är största arbetsgivaren i Laxå och de flesta arbetar inom skola, vård och omsorg. Också för kommunens HR-avdelning är kompetensförsörjningen en utmaning.

Många arbetar inom besöksnäringen längs E 20, där 11 000 till 12 000 fordon passerar rondellen varje dygn.

Källa: Laxå utvecklingsplan, augusti 2022.

Stöld

av Ann-Helén Laestadius

Elsa är en renskötardotter som hittar sin renkalv död och hon förstår direkt att det är någon som dödat den. Här börjar en berättelse som utspelar sig i nutid men där problemen pågått i århundraden, om motsättningar mellan bybor och samer och ett samhälle som blundar för orättvisor som ett helt folk utsätts för. Stöld skildrar vackert kärleken till naturen, renskötarlivet, familjen och traditioner men också smärtsamt hat, hot och trauman. Bibliotekets bokcirkel kommer att läsa denna i höst.

Spejarens lärling av John Flanagan

Första boken i serien om Spejarens lärling heter Gorldans Ruiner och handlar om Will som är en föräldralös pojke i landet Araluen. Han vill bli soldat. Men riddarskolan vill inte ta in honom och i stället blir han spejarlärling. Ett magiskt och actionfyllt äventyr som passar för åldern 12–14 år. Boktips av praoeleverna Ester Skoglund och Alisa Nyström.

De förlorade ordens bok av Pip Williams

Pip Williams debutroman utspelar sig under en tid då kvinnorörelser var på frammarsch och ett världskrig i antågande. En underbar, poetisk och tankeväckande hyllning till ord och språkets förmåga att forma vår värld.

Fjärdeklassare slukar böcker i läsutmaning

Barnen i klasserna 4 A och B i Centralskolan övar upp sin läs-kondis. Sedan den 15 september läser de bok på bok för att få ihop timmar till en seger i den stora läsutmaningen.

De har fram till den 1 december på sig och har de då läst mest i tid räknat av alla deltagande klasser i hela Sverige så vinner de en resa till Astrid Lindgrens värld i Vimmerby. Barnen läser minst 20 minuter varje dag i skolan och dessutom hemma på egen hand. Allt läsande noteras i varje elevs läslogg.

– Det här är en bra aktivitet för att stimulera till läsning, säger läraren Camilla Claesson. Här kan man helt anpassa sig efter barnens egen lust och läsförmåga. Intresset styr. En del läser faktaböcker, andra gillar fantasy eller spänningsböcker.

Biblioteket stöttar med att ha möblerat en särskild hörna i skolbiblioteket med förslag på böcker. Eleverna har också varit på ett uppskattat studiebesök på biblioteket, anordnat särskilt för dem en eftermiddag när det annars var stängt.

Harry Potter, Nelly Rapp, Bråfalls hemlighet, Ödesryt-

Klass 4 A läser bok på bok för att ta hem segern i stora läsutmaningen.

Hugo Östling fördjupar sig i Odjuret i borgen av Jo Salmson.

tarna är några av boktitlarna. Fler måste läsas. Fram till den 7 november hade de fått ihop 358 lästimmar. Även antal lästa böcker rapporteras.

Årlig tävling med resepris

Stora läsutmaningen är en årlig lästävling för årskurs 4 som arrangeras av bokförlag, SF, SJ och Astrid Lindgrens värld. Flest minuter vinner en resa till Astrid Lindgrens värld. Förutom det priset tävlar man om en mängd andra priser. Ett stort bokpaket lottas ut bland deltagan-

de klasser oavsett resultat.

I mitten av januari nästa år sker prisutdelningen.

Lärarna i de deltagande klasserna kan testa läskondisen före och efter läsutmaningen enligt ett speciellt test och får på så vis statistik på hur elevernas läsning utvecklats under tävlingsperioden.

Årets Trollvandring i Hasselfors innebar publikrekord. Över 500 personer vågade sig ut med ficklampa i mörkret för att spana efter troll och annat oknytt den 4 november. Sponsorer var Mer kultur i Laxå kommun, Svenska kyrkan, Stand Out, Studieförbundet Vuxenskolan och Öysteins Götteri. Foto: Cristina Söderström

Om superkrafter, hänsyn och omtanke

Orange Day uppmärksammas den 25 november. Då föreläser Peter Rung, som utbildat svenska elitfotbollsspelare i uppförandekod om samhällets super-

krafter, omtanke, hänsyn och omsorg. Plats: Bergfästet. Kl 13.30–14.30 bjuds åk 7–9 in och kl 18–19 är allmänheten välkommen.

Vera 10 år, gillar både lektioner och raster i skolan. Det får mamma veta här vid köksbordet samtidigt som Vera själv får veta att det är viktigt att göra läxan.

Skolan fortsätter vid köksbordet

En läx- och samtalsstund med mamma vid köksbordet är guld värt för Vera, 10 år. Då kan hon bearbeta talet hon brottas med i matten eller läsa högt ur läsläxan. Att skolan är viktig vet hon och att det är roligt att gå i skolan tycker hon. Både lektionen och rasten. "Lärarna gillar jag!"

Hanna Engvall, projektledare i skolutvecklingsprojektet.

Inom ramen för skolutvecklingsarbete i Laxå kommun pågår ett pilotprojekt för att bolla idéer med föräldrar hur man kan stödja sina barns skolarbete och hjälpa till att ge en positiv bild av skolan och höja intresset för utbildning.

– Att alla barn får en bra start i livet är ett ansvar för hela samhället, för skolan

förstås, och föräldrar, säger Hanna Engvall, projektledare. Föräldrar och skola vill samma sak och har ett liknande tanke sätt, det är barnens bästa som gäller. Men vilka är de bästa vägarna att nå målet?

Forskning visar att finns ett samband mellan vårdnadshavarens utbildningsnivå och barnens resultat i grundsko-

” Att alla barn får en bra start i livet är ett ansvar för hela samhället, för skolan förstås, och föräldrar.

Saltängens skola i Laxå hade sitt första föräldramöte efter pandemiuppehållet i höstas fördes idén fram om en arbetsgrupp av föräldrar som tillsammans med Hanna Engvall och pedagoger skulle bolla idéer om hur man ökar intresset för vårdnadshavare att ta mer aktiv del i barnens skolgång.

Åtta intresserade föräldrar ur klassen anmälde sig och ska nu träffas regelbundet i ett år för att bolla idéer, diskutera och komma med förslag.

– Det här är ett långsiktigt arbete och målet är att hitta vägar för att höja skolresultatet och öka barns och ungdomars intresse för vidareutbildning.

Laxågängets film vann igen

Nu prisas Laxås unga filmmakare igen!

För andra året i rad tog Sundkvist-bröderna Leon och Melvin från Laxå och deras filmgång hem första pris i regionfinalen Noomaraton, en tävling där man tävlar med en film med ett tema gjord på 24 timmar, som ska innehålla tre föremål och utspela sig på tre platser.

Det vinnande bidraget har

titeln ”Nära men långt ifrån varandra” och är en film som har något att berätta enligt juryns utslag. ”Filmen visar upp ett hantverkskunnande och ett berättande som bygger in tävlingens förutsättningar på ett naturligt vis. Vårt hjärta klappar hårdast för en film med en röd ballong som hoppfullt stiger upp emot skyn”, avslutar juryn sitt utlåtande.

Förutom ett diplom så förädrades Laxå-filmarna 5 000 kro-

Unga och prisade filmmakare. Från vänster: Thindra Söderström, Natalie Söderström, Melvin och Leon Sundkvist. Foto: Sanna Söderström

nor i prispengar. Leon och Melvin är passionerade filmmakare. De skriver manus och gör film tillsammans eller med vänner. Den här gången

medverkade de båda och även Thindra Söderström och Nova-lie Söderström. Tävlingen avgjordes på bio Roxy under kortfilmsfestivalen i september.

Hur ser Laxå kommun ut 2040? En översiktsplan visar vägen. Den anger riktningen för långsiktig utveckling av den fysiska miljön och är viktig som en vägvisare mot en hållbar framtid.

Dags att planera för framtiden

FAKTA

I Laxå kommuns översiktsplan ingår alla de globala målen utom hav, för hållbar utveckling i Agenda 2030.

Hur vill du att den plats där du bor ska utvecklas? **Lämna dina synpunkter i den pågående webbenkäten laxa.se/2040!**

Varje ort har sin egen enkät, Finnerödja, Laxå, Hasselfors, Röfors och Sannerud.

Den **nuvarande** översiktsplanen löper mellan 2015 och 2035. Den nya tar sikte på 2040 och träder ikraft 2025 och ersätter då den tidigare.

– Översiktsplanen tar ett samlat och hållbart grepp om Laxå kommuns framtida samhällsutveckling, säger Hans Traav, utvecklingschef som fick uppdraget att förnya översiktsplanen i oktober 2021. Den ska även ge en tydlig vägledning i beslut om mark- och vattenanvändning i kommunens eget arbete men också till kommunens invånare, näringsliv och myndigheter.

Enligt lag ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Den ska också spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Den är inte bindande men ska ge stöd för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska nyttjas, utvecklas och bevaras.

– Översiktsplanen är strategisk och ett stöd för beslut. Därför är det viktigt att den hålls aktuell och ses över kontinuerligt. En del i det är att kommunen ska anta en planeringsstrategi varje mandatperiod.

Underlag för planen är Laxå

kommuns varumärkesplattform: ”En välmående plats med hög trivselfaktor, stark sammanhållning och öppenhet mot omvärlden”. Plattformens målområden är skolan, näringslivet, boendet, pendlingen, äldreomsorgen, ekonomin och Laxåandan.

Även undersökningen om Livskvalitet i landet Laxå, som genomfördes för två år sedan, utgör underlag, liksom de lokala utvecklingsplanerna i Hasselfors, Laxå, Röfors, Finnerödja och Tived.

– Översiktsplanen är ingen hyllvärmare. I kommunal verksamhet är det någon som tittar i översiktsplanen varje dag, särskilt anställda som hanterar plan- och bygglovsärenden vad rör mark och vatten.

Initiering, samråd, granskning och antagande är planprocessens fyra steg. Det första steget lägger ramarna, fastställer organisationen, tidplan och budget. Samrådet testar idéer och förslag under två månader. Då ska länsstyrelsen och grannkommuner säga sitt.

Förslaget kommuniceras löpande till invånarna, kommunens medarbetare och politiker. Därefter följer fas tre,

granskning, också den under minst två månader.

En politisk referensgrupp har bildats med företrädare för de olika partierna i kommunstyrelsen.

Arbetet är avslutat när översiktsplanen har antagits av fullmäktige och kommunstyrelsen har fått en slutredovisning.

I december 2024 klubbas planen i fullmäktige.

– Bäst resultat får vi om vi har en tidig dialog med invånare, föreningar, näringsliv och kommunens verksamheter. Tid och engagemang från referensgruppen är också viktigt liksom modet att göra vägval.

Underlag som har betydelse för hur Laxå kommun ter sig framöver är Statistiska centralbyråns prognoser. De säger att befolkningen snarare ska minska än öka.

– Invånarantalet pekar på 5 600–5 700 personer framöver. Då ska översiktsplanen styras över mot invånarnas livskvalitet, snarare än planer för utbyggnad. En attraktiv kommun kan dra till sig företagsetableringar och därmed mer inflyttning som kan göra att planerna korrigeras.

Nu spanas det in i framtiden. Hur vill vi ha Laxå kommun 2040? Alla invånare är välkomna delta i planeringsarbetet med idéer och förslag om hur vår kommun bäst kan utvecklas.

Hjälp Hans Traav på traven!

Det är utvecklingschef Hans Traav som håller i arbetet med Laxå kommuns översiktsplan 2040. Han vill gärna att du funderar på de här frågorna och hör av dig via enkätsvar på nätet.

- Var tycker du är de bästa platserna för framtida bostadsbebyggelse?
- Vad tycker du är de bästa platserna för företagsetableringar?
- Hur viktig är kollektivtrafik för ditt framtida resande?
- Hur ser du på möjligheten för arbetspendling med cykel?
- Vad anser du behövs för att

ännu fler ska nyttja den tätortsnära naturen för rekreation och friluftsliv?

- På vilket sätt påverkas din livskvalitet av att bo och verka i din ort?
- Vad skulle du vilja skicka med till arbetet med översiktsplaneringen för landsbygden?

Hans Traav, utvecklingschef i Laxå kommun.

FRÅGAN

Vad vill du ska hända i Laxå till 2040?

**Tindra Lindroth,
Nikki Schön,
Greta Jansson, Lidia Teklit,
Alva Kristofersson,
Mayla Loveng, klass 6B
Centralskolan:**

– Bättre bussförbindelser, fler gatlampor, fler klädbutiker, fler soptunnor, fler aktiviteter för ungdomar, till exempel gymnastik och hockey, bättre ordning i skolan, tyst i klassrummet och att elever läser sina läxor.

Curling håller seniorerna i gång

Mulet och kulet ute men varmt och glatt inne. Det är tisdag eftermiddag och gänget i Seniorkraftgruppen i Finnerödja samlas för att spela curling i Finnerödja IF:s lokal.

Det är första gången för säsongen som deltagarna samlas inomhus. Hösten har bjudit på så bra väder att alla aktiviteter har kunnat ske utomhus med boccia, discgolf, promenader och bootcamp.

Tidigare har seniorerna erbjudits föreläsningar och på senhösten ska de även prova på linedance.

– Seniorkraft är nu en grupp inom Finnerödja IF, säger Lena Tybrandt-Strand, en av de aktiva.

Hela projektet startade i våras med 13 träffar som ett pilot-

projekt under organisationen Cherries, ett EU-initiativ med fokus på äldres hälsa. Metoden går ut på att möta de äldre invånarnas behov av hälsofrämjande aktiviteter.

I och med det blev Seniorkraft i Finnerödja också föremål för forskning på uppdrag av EU-kommissionen.

Nu har EU-projektet avslutats men inte Seniorkraft.

– Vi har varit i gång själva hela hösten i idrottsföreningens regi.

Aktiviteterna är populära och lockar 16–17 deltagare vid varje tillfälle. Samvaron betyder mycket och närvaron är hög.

– Vi har roligt när vi ses och får prata och skratta, säger Anna-Stina Adamsson, en av deltagarna.

Och mot slutet av varje tvåtimmarspass är det kaffe.

Seniorerna har fått låna en curlingmatta som är lite för stor för lokalen. Men nöden har ingen lag, då får man anpassa reglerna därefter. Lena Tybrandt Strand räknar poäng med Rolf Johansson. På bänken sitter Kristina Hartman Johansson och Siw Johansson.

Stanna till i Laxå!

Det är ambitionen med reklamkampanjen för Laxå handelscentrum som Laxå kommun initierat. Tanken är att få fler av de 10 000–12 000 fordon som dagligen passerar rondellen på E20 att stanna till och ta sig en titt på butikerna i Laxå och fylla på det man behöver.

– Kan vi hitta ett bra sätt att berätta för förbipasserande om vad Laxå handelscentrum har att erbjuda och dessutom få några fler av dem att stanna och handla, vore det en vinst,

säger Anna Wiktorsson, näringslivsutvecklare.

Nu gäller det att hitta de optimala platserna där informationen kan sättas upp. Redan finns ju ljusskylten norr om Rastpunkt och en vepa söder om rondellen, men fler planeras och näringslivsenheten på kommunen söker nu bygglov för att sätta upp en fast skylt norr om genomfarten.

– Vi undersöker också möjligheterna att etablera skyltar på längre avstånd efter E 20 så bilister kan ta in informationen i god tid och fatta beslut

Nu skyltas Laxå handelscentrum upp. Bild: Arash Vahdati

om att stanna, fortsätter hon.

Som framgår av den skylt illustratör Arash Vahdati tagit fram finns inte bara livsmedelsbutiker utan även apotek, systembolag och dessutom unika affärer som Linne &

Lump, Matildas mode och Sjöboden.

Det ska de resande på E20 nu få erfa.

PR-kampanjen för Laxå som handelscentrum tas ur ordinarie budget.

Steve Laomadi i årskurs 4A gillar premiärdagens lunch skarpt. Det blev påfyllning av köttbullarna. Och även lite mos.

Rahaf Alshlasm i 4A, har längtat tillbaka till matsalen. Det blev lite jobbigt i längden att äta mat med träbestick.

Äntligen potatismos igen

Den 7 november var en stor dag för skolelevna i Laxå. Efter nästan hundra dagar av luncher i gymnastiksalen på tallrikar av papper och med bestick av trä kunde de äntligen sätta sig till bords i sin vanliga matsal med riktigt porslin. Och på tallriken: Potatismos och köttbullar.

Potatismos, så efterlängtad! Det har nämligen inte serverats under hela den tid som det provisoriska skolmatsköket funnits i gamla Esab-restaurangen. Där har inte funnits ett lämpligt tillagningskärl. Inte heller soppa eller pasta har stått på menyn.

Lasse Schön framför potatismoskastrullen i Centralskolans nya kök.

Men nu är det fritt fram för de populära läckerheterna plus grytor av olika slag. Kock-

arna har tagit det nya köket i besittning med stor entusiasm. – En underbar lyx att ta allt

det nya fräscha i besittning, säger kocken Lotta Tålsgård.

Det bästa av allt är nog ändå den nya ventilationen och att köket har kaklade väggar in i fönstersmygarna, lätta att hålla rena. Plus det nya golvet, de två nya ugnarna, de höj- och sänkbara stekborden, snabbnedkylningen och utökade diskrummet.

På köpet får personalen en bra arbetsmiljö.

– Nu kan vi laga mat i många år med det nya fräscha kök vi har i kommunen, i Finnerödja, på Ramundergården och nu i Centralskolan, säger Eva Sjögren, kommunens måltidschef.

Sören Stenefjord möblerar om i Laxån. Nedfallna träd blir perfekta naturliga hinder för fisken att ta sig över när de vandrar uppför ån.

Här bereds väg för fisk

Laxåns sträckning återställs nu. Här vandrade en gång i tiden öring upp från Toften för att leka. Industrialiseringens dammar satte stopp för den färden och vattenkraften torrlade forsarna. Samhället som fick sitt namn efter ån växte upp.

Nu öppnas åter vägen till fiskens lekplatser. En biotoprestaurering av vattendraget pågår. Förra året revs den gamla sulfidfabrikens damm och en dag i oktober nu i år gav sig den rutinerade årestaureeraren Sören Stenefjord med sin grävskopa försiktigt nerför slänten mot vattnet för att röja undan hinder och möblera om i botten sedimentet för att åter göra ån inbjudande för fisken.

Arbetet har föregåtts av en elfiskeundersökning som gav vid handen att Laxåns vatten huserar flodnejonöga som är en intresseart och värd att bevara. Nejonöga har minskat i modern tid beroende på

utbyggnaden av vattenkraften och den vattenreglering som detta medförde varvid stora arealer lek- och uppväxtområden försvann. I takt med att vattendrag renoveras är nejonöga och andra fiskarter på väg tillbaka.

Kanske kan även signalkräftans bestånd öka om Laxån åter får sin forna skepnad. En enda kräfta noterades vid undersökningen.

Det är en 800 meter lång sträcka från sulfid dammen och upp förbi Centralskolan som nu åtgärdas till en kostnad av 100 000 kronor. Laxåns restaurering svarar Laxå kommunfastigheter för.

Fotnot: Man skulle kunna tro att Laxån fått sitt namn efter fisken. Men så är det inte. Förleden Lass- som i Lassåna kommer troligen av det dialektala lad, som betyder hög, stapel eller vägbank. Lass- i det här fallet syftar på en vägbank där Eriksgatan passerade och där Laxå bruk anlades 1643.

Den gamla sulfid dammen i Laxån revs förra året. Nu kan vattnet forsas förbi

En konstnärlig

Att renovera vattendrag är en konst som Sören Stenefjord besitter till fullo. Han har arbetat med bottenrestaureringar av vattendrag på uppdrag av länsstyrelsen i Örebro län sedan 2008.

Det började med vattendraget vid Stora Forsa bruk och Forsåån i Askersunds kommun. Därefter har han även återställt bottenmiljöer i Sågkvarnsbäcken i Tiveden och röjt undan gamla dammar där.

I somras satte han på läns-

styrelsens uppdrag grävskopans tänder i Skagersholmsån med avsikt att rädda öring och flodpärlmussla. Ett påtagligt resultat av Sörens arbete är restaureringen av Kvarndammen öster om Finnerödja.

– Det ska till en viss konstnärlighet för att kunna föreställa sig hur det ser ut i ett naturligt vattendrag, att kunna skapa forsar och trivsamma bottenmiljöer för fiskarna, säger Daniel Bergdahl, vattenvårds handläggare på länsstyrelsen i Örebro.

utan hinder.

grävmaskinist

Den egenskapen har Sören Stenefjord. Utmaningar som grävmaskinisten möter är att få rätt lutning på slutningen ner mot vattenytan och att ordna med trösklar som vattenet kan forsa över.

– Det är viktigt att skapa bra skydd för fiskarna i form av stensamlingar, och även förse dem med lämpliga platser för lek med grus i klen dimension, säger Sören Stenefjord, som själv har fiske som hobby och tror sig veta en del om miljöerna där de fiskarna helst håller till.

Kvarndammen öster om Finnerödja har i sommar fått en ansiktslyftning av grävmaskinisten Sören Stenefjord.

Insatserna har givit resultat. Precis som förutspått när åtgärderna genomfördes vid Sågkvarnsbäcken, har meterstora öringar nu kunnat ta sig uppströms för att leka.

Nära vård bygger broar

Den äldre befolkningen i Sverige ökar i snabb takt. För att möta framtidens välfärdsutmaningar behöver hälsa skapas tillsammans. "Nära vård" är ett utvecklat sätt att arbeta med hälsa i landets alla kommuner och regioner.

SKR (Sveriges kommuner och regioner) som vägleder och stödjer omställningsarbetet, har definierat den nära vården som den som patienten/brukaren kan ge sig själv, egenvården, samt det stöd kommuner och regioner kan ge för att detta ska vara möjligt.

På så vis kan resurserna inom vård och omsorg användas bättre och räcka till fler.

– Nära vård är på många sätt ett personcentrerat och hälsofrämjande synsätt och utgår från individens behov och förutsättningar, säger

Therese Lindroth, processledare för Nära vård i Laxå kommun.

Therese Lindroth, processledare för Nära vård i Laxå kommun.

– Livets alla skeden spelar in för en god hälsa, alltifrån det vi är små till vi blir gamla. Hela samhället har ett ansvar i att främja jämlika förutsättningar till hållbar god hälsa. Det innebär att se, involvera och anpassa insatserna efter vad som är viktigt för just den enskilde individen.

I rollen som processledare i omställningsarbetet till nära vård handlar det för Therese Lindroths del att stödja och hitta former för hur nära vårdperspektivet kan appliceras i kommunens verksamheter.

– Ett verktyg är att genom dialog medverka till att bygga broar mellan olika öar av verksamheter och huvudmän. Mycket handlar om att ändra fokus, från organisation till individ och relation, att utgå från att relationer är centrala för kvalitet och effektivitet och att öka förutsättningarna för samhällets invånare till att bli aktiva medskapare för den egna hälsan.

Barn fick sitt lystmäte på sirener

Ett 30-tal barn besökte författaren och Bolibompas programledare Johan Anderblad och hans "Det tutar och blinkar" på Laxå bibliotek under höstlovet. De som var med fick lära sig allt om olika uttryckningsfordon och det var en riktigt fartfylld, rolig och lärorik eftermiddag!

Johan Anderblad på Laxå bibliotek. Foto: Julia Fantenberg-Persson

Tacka Saltängsskolans årskurs tre för formgivningen av blivande kulturaktivitetsparken i Bodarneparken.

Barnens bästa idéer för Bodarneparken

Tält, rutschbana, klätternät, fotbollsplan, minigolf, linbana, bondgård, målarbänk, studsmatta, hög klätterställning.

Fantasin flödade när barnen i årskurs tre i Saltängsskolan besökte Bodarneparken i våras för att komma fram till hur den kan förbättras för att dra många besökare i alla åldrar.

De olika idéerna lämnade de över till landskapsarkitekten Jonna Göthlin på White Arkitekter i Örebro i slutet av maj och i början av oktober kom hon tillbaka till skolan för att berätta vad hon gjort av barnens idéer.

Hon presenterade en rad förslag hur parken kan utvecklas. Barnen lyssnade, ställde

frågor, kände igen sina funderingar som de präntat ner på papper.

De fann till slut att de verkligen var nöjda med Jonna Göthlins förslag till hur Bodarneparken kan förvandlas till en härlig kulturaktivitetspark för barn.

– För min del tyckte jag att det blev över förväntan, säger Jonna Göthlin. Barnen gick

med allvar in för sin uppgift och kom med många användbara inpass.

Nu när barnen gjort sitt är det politikernas tur att göra verklighet av förslagen. Att förverkliga idéerna kostar ju pengar. Förvandlingen av parken är utformad så att förändringen av parken kan genomföras efterhand.

Teckningarna med idéerna ...

... som blev konkreta förslag.

FAKTA

Parken delas upp i fem områden:

- Engagemangens torg, en större social hårdgjord yta vars användning kan variera mellan säsonger. Isbana, skatebana, scen, marknadsplats, festyta, bandyplan.
- Hinderbanan, område för spontan rörelse med redskap.
- Småbarnsspeleken, befintlig lekmiljö kompletteras med mindre lekhus, möbler och en minibana där även de minsta kan utmana kroppen och modet.
- Laxås trädgård, odlingsdel med pergola, sittplatser och vattenpump.
- Landskapsparken, yta med linbana och för stora rörelser och spontanidrott. Lekhus med tivolitema, pulkabacke.

FRÅGAN

Vad vill du ska hända i Laxå till 2040?

Anders Eriksson, Finnerödja:

– Jag tycker kommunen ska arbeta för att få tågen att åter stanna i Finnerödja! Dessutom behövs bank återetableras. Som tur är har vi Carlssons Livs!

Karl Gustav Eriksson, Laxå:

– Det behövs fler butiker i centrum. Kollektivtrafiken är en viktig satsning. Det ska vara överkomligt för folk att åka buss eller tåg.

Maria Nyström, Laxå:

– Kollektivtrafiken betyder mycket om Laxå ska utvecklas. En önskan jag har för min del som frisör är att kravet på miljöavgift för oss egenföretagare ska tas bort. Det kostar 1 500 per år för oss att Laxå kommun är miljödiplomerad.

Helena Filipsson, Laxå:

– Fler aktiviteter för barn mellan 12 och 17 år! Idrottsföreningar finns men alla gillar inte att sporta. Kollektivtrafiken måste kommunen satsa på.

Armgång är en utmanande övning som testas av Håkan Persson och Bengt-Göran Lidman, styrelseledamöter i Laxå OK.

Benböj i nya utegymmet. Bengt-Göran Lidman testar nya redskapen vid klubbstugan i Byggemarken.

Efterlängtat gym klart

Nu kan motionärernas muskler få sig en extra duvning efter löprundan i spåret vid klubbstugan i Byggemarken. Sedan några veckor finns ett utegym i anslutning till anläggningen. I fyra redskap kan armar, ben, rygg och mage få sin träningsdos.

– Det här är efterfrågat, säger Bengt-Göran Lidman, styrelseledamot i Laxå orienteringsklubb tillsammans med Håkan Persson.

Båda gläds över att träningsredskapen nu är på plats vid

klubbstugan där de flesta motionärerna rör sig.

– Utegymmet centralt i Laxå, som uppfördes för något år sedan, har mer förvandlats till en lekplats, säger Håkan Persson. Här tror vi redskapen kan komma att användas mer frekvent.

Gymmet har anlagts på en kvadrat som fyllts med flis från Setra i Hasselfors, som sponsring till anläggningen, som bekostats av medel från Laxå kommun. Här finns plats för fler redskap.

Det är Laxå orienterings-

klubb, Laxå cykelklubb och gymnastikföreningen GFK Ramund som driver klubbstugan som försågs med en tillbyggnad för tre år sedan med dusch och toaletter öppna för allmänheten.

Byggemarken är en uppskattad rekreationsplats som vintertid drar besökare även från andra kommuner.

– Det beror på att vi har mer snö här än det finns i omgivningarna vilket gör att vi kan hålla skidspåren fina, säger Bengt-Göran Lidman.

Laxå OK firar 80 år i år.

Elljusspår ses över

Under hösten byts utdömda stolpar i kommunens elljusspår. Spåret i Hasselfors har fått en stolpe ersatt, medan det i Finnerödja fått tre och Laxå-Röfors tolv.

Det är Belysningsmontage

i Kumla som utför arbetet på Laxå kommuns uppdrag.

Arbetet innebär inte att några spår behöver stängas av utan det går bra att motionera vidare medan arbetet pågår.

Utdömda elljusstolpar ersätts.